

Beszámoló
a Course on Evidence-based Laboratory Medicine
című nemzetközi továbbképző tanfolyamról.
Budapest, 2005. szeptember 21-24.

A biológia, a biotechnológia, az informatika és az orvostudomány utóbbi években bekövetkezett változásai, - jórészt fejlődése -, az ezek leírására naponta százával megjelenő tudományos (és esetenként áltudományos) írások, valamint nem utolsósorban a világ egészségügyét általánosan sújtó gazdasági-pénzügyi nehézségek új helyzetet teremtettek a mindennapi orvoslásban: Egyre kevésbé alkalmazhatók a megszokáson, ellenőrizhetetlen hagyományon alapuló eljárások, helyettük előtérbe került a tudományosan megalapozott, tényeken alapuló orvoslás. Annak a látszólag egyszerű kérdésnek az eldöntése azonban, hogy mi tekinthető tudományosan megalapozottnak, sokszor nem könnyű. Nem véletlen, hogy a különböző szakterületek egyre-másra rendeznek e témakörben konferenciákat, kongresszusokat, továbbképzéseket. Ehhez a folyamathoz csatlakozott az IFCC és FESCC is, amikor 2005. szeptember 21-24 között Budapesten megrendezte Course on Evidence-Based Laboratory Medicine című nemzetközi továbbképző tanfolyamát, melynek fő szponzorai a szakma fenti nemzetközi szervezetein túl a Roche Diagnosztika magyarországi képviselője voltak.

A tanfolyam célja a tényeken alapuló laboratóriumi orvoslás metodológiájának bemutatása ill. minél magasabb szintű elsajátítása volt. Az 50 főben limitált résztvevők Új-Zélandtól Norvégiáig, Kazahsztántól Kanadáig a világ minden földrészéről érkeztek. Külön öröm, hogy Magyarországról 10 regisztrált résztvevő vehetett részt a munkában.

A kurzus első napján a résztvevők az evidence-based laboratory medicine (EBLM) alapfogalmaival és alapttechnikáival ismerkedhettek meg. Interaktív előadások keretében megismerhették a tudományos és diagnosztikai kérdésfelvetés módszereit, a megválaszolható kérdés jellemzőit. Kiderült, a kérdéseknek alapvetően négy területtel kell foglalkozniuk: **populáció, indikátor, comparator és outcome (PICO)**. A kérdések természetesen szükség szerint bővíthetők, pl. az előzőleg végzett tesztekre vagy a meghatározás időtartamára vonatkoztatva. A kérdések helyes feltevése alapvető, ugyanis a tények megfelelősége, „jósága” függ a kérdések milyenségétől! A kérdés-elemzés mellett a tanulmányok tervezése és értékelése is az első nap témája volt. Gyakorlati példákon keresztül ismerhette meg a hallgatóság a különbséget az esettanulmányok, keresztmetszet-tanulmányok, a kohort-tanulmányok, a randomizált ellenőrzött tanulmányok, a tesztek diagnosztikai pontosságra vonatkozó tanulmányok, valamint a meta-analízisek és a szisztematikus áttekintő tanulmányok között.

A kurzus második napján a diagnosztikai tények kutatásának gyakorlati módszereit tanulmányozhatták a résztvevők. Ennek során a szakirodalom kutatásában jártas könyvtárosok és élő számítógépes vonalak segítségével elsajátíthatták a korszerű, internetes irodalmazás hatékony stratégiáját, a keresőprogramok alkalmazásának fogásait. Valós publikációk felhasználásával lehetőség nyílt az alapvető statisztikai, teszt-értékelési eljárások (pl. diagnosztikai hatékonyság, valószínűségi hányados, ROC-görbe, Bayes-elmélet, stb.) megismerésére és alkalmazására. Nyilvánvalóvá vált, nem könnyű a szakirodalomban olyan cikket találni, amelynek állításait a publikáció adatai megfelelően dokumentálják. (Ezek után nem csoda, hogy a laboratóriumok által használt tesztek leírásai milyen nagy hiányosságokat mutatnak!)

A tanfolyam harmadik és negyedik napja az összefoglaló ismereteket nyújtó szakirodalmak (review-k, guideline-ok és protokollok) elemzésével telt. Kiderült, a különböző összefoglaló írásokra is megfelelő szabályok (pl. Appraisal of Guidelines for Research & Evaluation) vonatkoznak, amelyeknek nem könnyű maradéktalanul megfelelni. Mindenesetre, ezek a publikációk képezhetik a jövőben a laboratóriumi orvoslás megújulásának alapjait, ezért kellő kritikai elemzésük nagy fontosságú!

A tanfolyam résztvevőjeként meg kell vallani, a tempó meglehetősen feszített volt; a tanulás napi 8-9 órás aktív részvételt igényelt. A szervezők az előadások mellett a hatékonyabb

kiscsoportos (10-10 fős) foglalkozásokra helyezték a hangsúlyt. Az egyes csoportok nemzetközi jellege különösen érdekessé tette a problémafelvetéseket illetve megoldási javaslatokat. (pl. gyermekkori diabetes követése és a haemoglobin A1c referencia értékek Lengyelországban illetve Libanonban, egyes vizsgálati kérések visszaszorítása a kérések hátoldalán való feltüntetéssel az Egyesült Királyságban illetve Németországban, mintaszállítási szervezési és szabályozási kérdések Magyarországon, Hollandiában, és Indiában, stb.)

Az előadásokat és csoportfoglalkozásokat a szakterület alapos ismerői, elismert szakemberei vezették. A foglalkozások plenáris üléssel fejeződtek be, amelyen mindenki megismerhette és megvitathatta az egyes csoportnak az aktuális témával kapcsolatban kialakított véleményét. A tanfolyam előadás anyagairól készült videofelvétel és a diaanyagok az IFCC Committee on Evidence-Based Laboratory Medicine (C-EBLM) honlapjáról lesznek letölthetők: <http://www.ifcc.org/divisions/emd/c-ebml/ceblm.asp>.

Mi volt a legfőbb eredménye a kurzusnak? Mindenek előtt az, hogy - az intenzív munka eredményeként - viszonylag rövid idő alatt sikerült kialakítani a résztvevőkben egy új, a tényekre koncentráló, és a bizonyító adatokat kereső szemléletmódot. További eredmény, hogy – a célkitűzésének megfelelően – a tanfolyam olyan értékelési módszerekkel, technikákkal ismertette meg a résztvevőket, amelyek a mindennapi gyakorlatban is jól alkalmazhatók.

A kurzus szervezése a résztvevők egyhangú véleménye szerint rendkívül magas szintű volt! Köszönet ezért mindenek előtt prof. dr. Horváth Andrea Ritának, akinek fáradhatatlan, mindenre odafigyelő szervezőmunkája nélkül bizonyára nem az elsők között, és nem Budapesten került volna sor erre a laboratóriumi medicinában mérföldkőnek tekinthető rendezvényre!

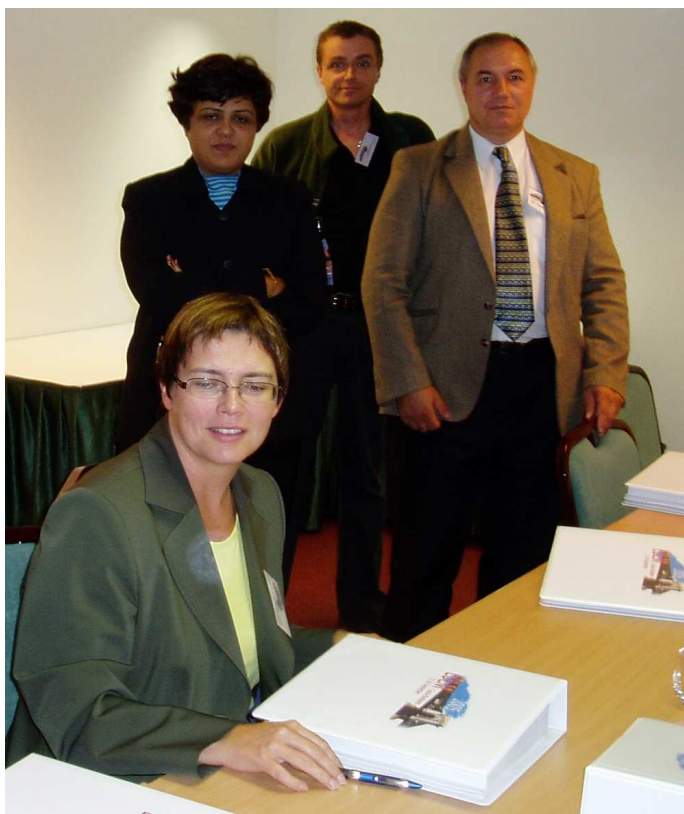
dr. Herczeg Tamás
a tanfolyam egyik résztvevője
Dél-budai Egészségügyi Szolgálat Kht. Laboratóriuma

A tanfolyam előadói (balról álló sor): Patrick Bossuyt (Amsterdam), Paul Glasziou (Oxford), Robert Christenson (Baltimore), Daniel Pewsner (Bern), Sverre Sandberg (Bergen), Matthias Egger (Bern), Peter Bunting (Ottawa), John Whitfield (Sydney), Wytze Oosterhuis (Hollandia); (balról ülő sor): Chris Price (London), Horváth Andrea (Szeged), Joseph Watine (Rodez, Franciaország)

A tanfolyam néhány magyar résztvevője (balról): Nagy Éva (Szeged), Ónody Rita (Szeged), Ajzner Éva (Nyíregyháza), Seres Erika (Szeged)

Egy fárasztó kiscsoportos feladat végeztével...(balról): Pika Mesko Brguljan (Szlovénia), Vinita Thakur (India), Joseph Watine (Franciaország), Herczeg Tamás (Budapest)

Bizonyítékok után kutatva az Országos Egészségbiztosítási Pénztár informatikai oktatótermében: Paul Glasziou on-line demonstrálta, hogy miként kell az „aranyat” (azaz a bizonyítékokat) „kimosni a homokból” (azaz a szakirodalom szinte áttekinthetetlen tengeréből).

Azért maradt idő a magyar konyha remekeinek és a bortermő vidékek nedűinek kóstolgatására, sőt még egy kis szórakozásra is...!